



Фізична освіта та спорт

УДК 355.23:614.84-057.875.613.71

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20265757>

**Модель формування навиків забезпечення безпеки професійної
життєдіяльності військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів
засобами фізичної підготовки**

Лапшин Володимир Сергійович,

аспірант Харківської державної академії фізичної культури, вул. Клочківська,
99, 61022, м. Харків, Україна.

e-mail: brodyinsp@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0007-8671-0052>

Жарська Наталія Валеріївна

Кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, В.О.
завідувача кафедри ерготерапії Львівського державного університету фізичної
культури, вул. Костюшка, 11, 79007, м. Львів, Україна

e-mail: zharskan@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2313-6894>

Романчук Сергій Вікторович

Доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор,
начальник кафедри фізичної підготовки та спорту Національної академії
сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного,
вул. Героїв Майдану, 32, м. Львів, 79026, Україна,

e-mail: romanchukserg13@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-2246-6587>



Петрук Андрій Петрович

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, доцент кафедри
фізичної підготовки та спорту Національної академії сухопутних військ імені
гетьмана Петра Сагайдачного,
вул. Героїв Майдану, 32, м. Львів, 79026, Україна,
e-mail: andpetruk@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-1372-3681>

Данилевич Мирослава Василівна

Професор кафедри фітнесу та рекреації Львівського державного
університету фізичної культури,
вул.. Костюшка, 11, 79007, м. Львів, Україна
e-mail: mdanylevych@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-1285-392X>

Прийнято: 03.04.2026 | Опубліковано: 30.04.2026

***Анотація.** Практика служби в пожежно-рятувальних підрозділах Збройних Сил України вимагає вирішення завдання формування фахівців нового типу, які прагнуть безперервного підвищення професійної майстерності, дбають про власну безпеку життєдіяльності та підлеглих, мають високий рівень професійної спрямованості. В даний час існує протиріччя між практикою формування навиків забезпечення безпеки професійної життєдіяльності військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів засобами фізичної підготовки у навчальних підрозділах і відсутністю науково обґрунтованих рекомендацій для підвищення ефективності цього процесу. **Мета дослідження** полягає у обґрунтуванні комплексної моделі формування навиків забезпечення безпеки професійної життєдіяльності військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів засобами фізичної*



підготовки), а також у перевірці її ефективності в ході педагогічного експерименту. У дослідженні використано низку **методів**, а саме: метод теоретичного аналізу та узагальнення матеріалів попередніх досліджень, соціологічні методи (опитування), педагогічне спостереження (тестування), педагогічний експеримент, методи математичної статистики. За **результатами дослідження** обґрунтовано та розроблено комплексна модель формування навиків забезпечення безпеки професійної життєдіяльності військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів засобами фізичної підготовки. Зміст та структура моделі визначає, що у освітньому процесі застосовується комплексний підхід з врахуванням психологічних особливостей особистості, фізичної підготовленості військовослужбовців, їх співпраці та співвідношень у колективі. Професіоналізація освіти буде успішною, якщо організовується поетапно з яскраво вираженою практичною та професійною спрямованістю. При цьому вивчення всіх навчальних дисциплін повинно здійснюватися в тісному взаємозв'язку між собою.

Результати перевірки ефективності авторської моделі довели, що за час педагогічного експерименту показники військовослужбовців ЕГ мали достовірну перевагу у порівнянні зі військовослужбовцями КГ з професійних знань, професійної та фізичної підготовленості за результатами випускних іспитів ($t=2,169-6,045$; $p<0,05-0,001$) та результатами аналізу відгуків командирів військових підрозділів: з професійних знань ($t=10,262$; $p<0,001$); з професійної підготовленості ($t=5,121$; $p<0,001$); з фізичної підготовленості ($t=2,481$; $p<0,05$); в цілому ($t=7,660$; $p<0,001$).

Висновки. Доведено, що комплексна модель формування навиків забезпечення безпеки професійної життєдіяльності військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів засобами фізичної підготовки може бути рекомендована для широкого впровадження в процес професійної підготовки даної спеціальності військовослужбовців.



Ключові слова: комплексна модель підготовки, військовослужбовців, професійна підготовленість, фізична підготовленість, безпека життєдіяльності.

Model for Developing Occupational Safety Skills in Military Personnel of Fire and Rescue Units by Means of Physical Training

Lapshyn Volodymyr

PhD student of the Kharkiv State Academy of Physical Culture,
61022, 99 Klochkivska Street, Kharkiv, Ukraine

Zharska Nataliia

PhD in Physical Education and Sport, Associate Professor, Acting Head of the
Department of Occupational Therapy, Lviv State University of Physical Culture,
79026, 11 Kostyushka St., 79007, Lviv, Ukraine

Romanchuk Serhii

Doctor of Sciences in Physical Education and sport, Professor, Head of
Department of Physical Training and Sport, Hetman Petro Sahaidachnyi National
Army Academy,
79026, 32 Heroes of Maidan street, Lviv, Ukraine

Petruk Andrii

PhD in Physical Education and Sport, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Physical Training and Sports,
Hetman Petro Sahaidachnyi National Army Academy,
32 Heroiv Maidanu St., 79026, Lviv, Ukraine



Danylevych Myroslava

Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor,, Professor of Department of Fitness and Recreation/ , Lviv State University of Physical Culture,
79026, 11 Kostyushka St., 79007, Lviv, Ukraine

Abstract. *The practice of service in fire and rescue units of the Armed Forces of Ukraine necessitates addressing the task of training a new type of specialist who strives for continuous professional development, ensures the safety of their own activities and that of their subordinates, and demonstrates a high level of professional orientation. At present, there exists a contradiction between the practice of developing occupational safety skills among military personnel of fire and rescue units through physical training in educational units and the lack of scientifically substantiated recommendations aimed at improving the effectiveness of this process.*

*The **purpose** of the study is to substantiate a comprehensive model for developing occupational safety skills in military personnel of fire and rescue units by means of physical training, as well as to verify its effectiveness through a pedagogical experiment.*

*The study employed a range of **methods**, including theoretical analysis and generalization of previous research findings, sociological methods (survey), pedagogical observation (testing), pedagogical experiment, and methods of mathematical statistics.*

*Based on the **results** of the study, a comprehensive model for developing occupational safety skills in military personnel of fire and rescue units by means of physical training was substantiated and developed. The content and structure of the model determine that the educational process should be based on an integrated approach that takes into account psychological characteristics of the individual, the level of physical fitness of military personnel, as well as their interaction and relationships within the team.*



The professionalization of education will be successful if it is organized in stages with a clearly expressed practical and professional orientation. At the same time, the study of all academic disciplines should be carried out in close interconnection.

The results of testing the effectiveness of the author's model demonstrated that, during the pedagogical experiment, the indicators of the experimental group (EG) showed statistically significant superiority compared to the control group (CG) in terms of professional knowledge, professional and physical fitness based on final examination results ($t=2,169-6,045$; $p<0,05-0,001$), as well as according to the analysis of feedback from military unit commanders: professional knowledge ($t=10,262$; $p<0,001$); professional training ($t=5,121$; $p<0,001$); physical fitness ($t=2,481$; $p<0,05$); and overall assessment ($t=7,660$; $p<0,001$).

Conclusions. *It has been proven that the comprehensive model for developing occupational safety skills in military personnel of fire and rescue units by means of physical training can be recommended for widespread implementation in the professional training process of military personnel in this specialty.*

Keywords: *comprehensive training model, military personnel, professional preparedness, physical fitness, occupational safety.*

Вступ

Постановка проблеми. Практика служби в пожежно-рятувальних підрозділах Збройних Сил України (ПРП ЗСУ) вимагає вирішення завдання формування фахівців нового типу, які прагнуть безперервного підвищення професійної майстерності, дбають про власну безпеку життєдіяльності та підлеглих, мають високий рівень професійної спрямованості [2, 6, 8]. Основним джерелом комплектування кадрів для ПРП ЗСУ є військовий коледж сержантського складу (ВКСС) та школа підготовки фахівців ПРП. Аналіз системи професійної підготовки курсантів та слухачів у ВКСС та школі



підготовки фахівців ПРП свідчить про недостатню ефективність освітнього процесу. Багато хто з випускників не можуть самостійно приймати правильні рішення та нести відповідальність за їх реалізацію. Відповідно до цих фактів об'єктивно зростає потреба у підвищенні ефективності процесу професійної підготовки фахівців [11, 19].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Служба в пожежних підрозділах ЗСУ вимагає від військовослужбовців не тільки знань, а й прояви фізичних якостей, без яких неможлива ефективна професійна діяльність. Рівень розвитку цих якостей характеризує стійкість професійної спрямованості особистості [4, 9, 13].

Педагогічна практика у навчальних закладах показує, що викладачі та командири навчальних підрозділів основні успіхи в розвитку особистості майбутнього фахівця пов'язують лише з високими результатами в навчанні та виконанні службових обов'язків, ігноруючи вплив засобів фізичної підготовки на якість засвоєння навчального матеріалу, формування лідерських та морально-вольових якостей [1, 12, 17].

Вкрай рідко в процесі навчальної діяльності військовослужбовців ПРП ставляться завдання, спрямовані на формування навичок колективної праці та співробітництва, спільного подолання труднощів і переживання емоцій від успішно виконаної роботи. Це, безумовно, уповільнює процес формування професійної спрямованості у військовослужбовців у ході навчальної діяльності. В той час, як під час занять фізичною підготовкою більшість прикладних вправ виконуються розрахунком або в парі. Невірне рішення, слабкість або помилка одного впливає на результат усього підрозділу [7, 18, 21].

Такий стан педагогічної практики обумовлюється тим, що і в теорії професійної освіти проблема формування навиків забезпечення безпеки професійної життєдіяльності військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів засобами фізичної підготовки недостатньо розроблена [3, 14, 16].



У науковій літературі ми не знайшли відображення рішень, які пов'язані з визначенням і створенням педагогічних умов для ефективного застосування засобів фізичної підготовки для підготовки професійно, морально, психологічно готового лідера – майбутнього командира ПРП ЗСУ. Недостатньо вивчені специфічні особливості застосування загальних та спеціальних фізичних вправ до процесу формування професійної спрямованості військовослужбовців [10, 15, 20].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Таким чином, в даний час існує протиріччя між практикою формування навиків забезпечення безпеки професійної життєдіяльності військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів засобами фізичної підготовки у навчальних підрозділах і відсутністю науково обґрунтованих рекомендацій для підвищення ефективності цього процесу.

Формування цілей статті.

Мета дослідження полягає у обґрунтуванні комплексної моделі формування навиків забезпечення безпеки професійної життєдіяльності військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів засобами фізичної підготовки), а також у перевірці її ефективності в ході педагогічного експерименту.

Завдання дослідження:

- обґрунтувати та розробити комплексної моделі формування навиків забезпечення безпеки професійної життєдіяльності військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів засобами фізичної підготовки), а також у перевірці її ефективності в ході педагогічного експерименту;
- визначити ефективність авторської моделі у освітньому процесі щодо теоретичної, професійної та фізичної підготовки військовослужбовців ПРП ЗСУ.



Методи та організація дослідження.

У дослідженні використано низку методів, а саме: метод теоретичного аналізу та узагальнення матеріалів попередніх досліджень, соціологічні методи (опитування), педагогічне спостереження (тестування), педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Метод теоретичного аналізу та узагальнення матеріалів попередніх досліджень використовувався з метою вивчення та аналізу літературних джерел, нормативних документів, постановці проблеми, теоретичному узагальненні з метою формування методичних підходів до її вирішення.

Опитування педагогічних працівників ВКСС (n=16) та інструкторів школи підготовки фахівців ПРП (n=38) проводилося за допомогою авторських анкет з метою визначення рівні сформованості навиків забезпечення безпеки професійної життєдіяльності у військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів. Також, проведено опитування з даною категорією для обґрунтування педагогічних умов організації та проведення форм фізичної підготовки, які забезпечують успішність формування професійної підготовленості у військовослужбовців ПРП ЗСУ під час навчання у ВКСС та школі підготовки.

Під час роботи з експертами (78 військовослужбовців, які проходять службу у ПРП не менше 10 років) було проведено опитування за авторськими анкетами з метою визначення факторів, які впливають на ефективність процесу формування професійної направленості у майбутніх фахівців ПРП ЗСУ.

Педагогічне спостереження (тестування) військовослужбовців проводилося для оцінювання їх рівня спеціальної фізичної та професійної підготовленості під час випускних іспитів.

Спеціальна фізична підготовленість військовослужбовці перевірялися за вправами: підйом по штурмовій драбині у вікно 2 поверх, підйом по канату 6 м без вантажу, перетягування манекену вагою 80 кг на 25 м, 20 ударів кувалдою



вагою 8 кг по шині, перенесення вантажу вагою 40 кг на 20 м, прохід димокамери (вхід, пошук, перешкоди, евакуація); комплексна вправа (біг 200 м з рукавом, підйом по драбині, перенесення манекену 50 кг на 20 м, 20 ударів кувалдою). Вправи виконувалися на час за нормативами керівних документів.

Професійна підготовленість військовослужбовців оцінювалася за розрахунково-аналітичними вправами: розрахунок необхідних сил та засобів; визначення напрямку поширення вогню та основних ділянок боротьби з пожежею з врахуванням наявних сил та засобів; розподіл сил та засобів для гасіння пожеж; розрахунок лінійної швидкості розповсюдження вогню, швидкості горіння, характеру та розмірів пожежі. Оцінювання відбувалося за п'ятибальною системою інструкторами професійних дисциплін.

Педагогічний експеримент проводився протягом року з військовослужбовцями ПРП ЗСУ, які прибули на навчання до військового коледжу сержантського складу. Було сформовано дві групи контрольна, яка займалася за чинною програмою підготовки військовослужбовців ($n=18$) та експериментальна група, яка займалася за авторською технологією ($n=17$). Групи було сформовано з військовослужбовців одного віку (21-23 років) та однакового рівня підготовленості ($p<0,05$) методом рівноцінних пар.

Всі учасники були проінформовані про мету дослідження та надали письмову згоду. Дослідження відповідало етичним нормам, прийнятим у галузі фізичного виховання та спорту.

Методи математичної статистики застосовувалися з метою доведення закономірностей, виявлених у процесі дослідження. Використовувався одномірний і багатомірний статистичний аналіз. Статистичне спостереження стало першою стадією, що характеризувалася широким спектром одиниць спостереження, які фіксувалися в ході утворювання, графічного подання даних, перевірки й аналізу результатів сукупності, що тестується на однорідність.



Виклад основного матеріалу дослідження.

Проведений аналіз літератури свідчить про те, що метою державної політики у сфері підготовки військовослужбовців ПРП ЗСУ є створення сприятливих умов для становлення та розвитку особистості. Для ефективного формування професійної спрямованості, а також знань, умінь і навичок у майбутніх фахівців пожежної безпеки освіти необхідно розглядати як синтез навчання, виховання і самовиховання, розвитку і саморозвитку. Виходячи з того, що дані процеси цілісні, можна розглядати освіту як багаторівневе розвиток особистості, яка матиме високий рівень професійної спрямованості.

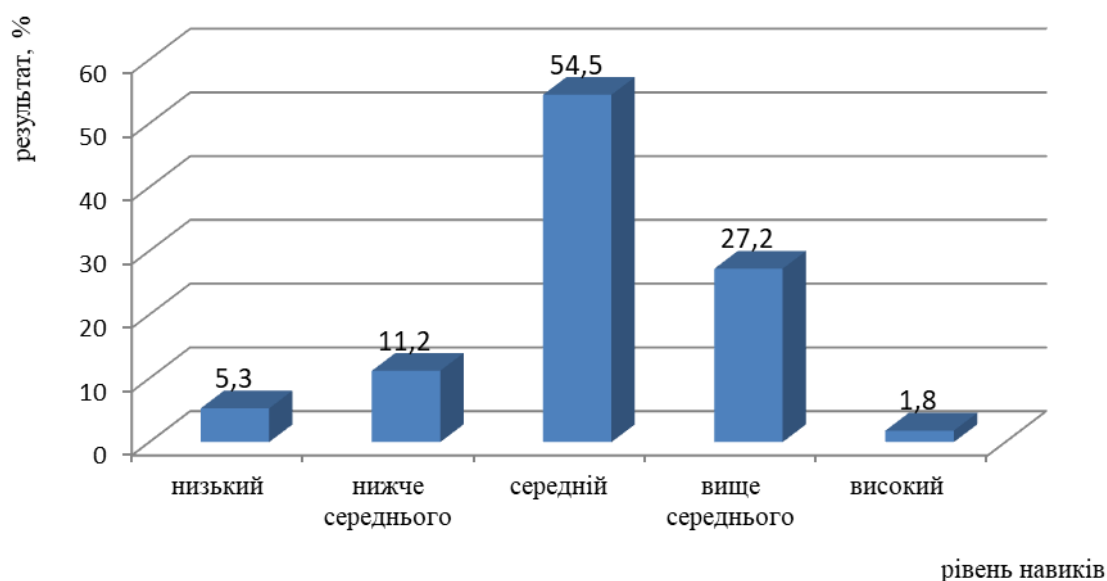
Під час опитування педагогічних працівників ВКСС (n=16) та інструкторів школи підготовки фахівців ПРП (n=38) нами було визначено рівні сформованості навиків забезпечення безпеки професійної життєдіяльності у військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів спеціальності, а саме (рис. 1):

- «низький» рівень характеризується відсутністю усвідомлення значущості для навчання взаєморозуміння, знання уривчасті, домінує негативна установка;
- рівень «нижче середнього» характеризується наявністю обмежених знань, слабкої мотивації до навчання, ситуативної залежності поведінки від зовнішніх обставин;
- «середній» рівень характеризується усвідомленим ставленням до майбутньої професійної діяльності, узгодженістю у проявах думок, почуттів, поведінки, достатньою мотивацією до навчання;
- рівень «вище середнього» характеризується появою узгодженості думок, почуттів, вчинків у ставленні до оточуючих людей, недостатньою стійкістю поведінки, вмінням відстояти свою точку зору і високою мотивацією до навчання,

- «високий» (еталонний) рівень характеризується гармонією і стійкістю узгодженості думок, почуттів і дій. Військовослужбовцям властива ґрунтовність знань, самостійність, активність, співпереживання, сприяння оточуючим людям стало нормою життя.

Рисунок 1

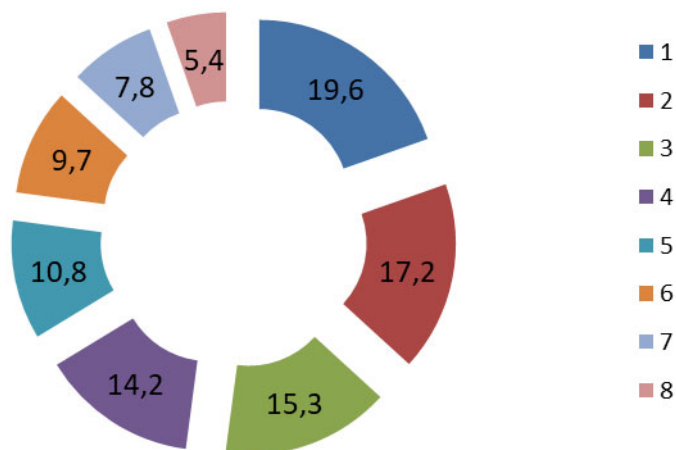
Рівень сформованості професійних навиків у військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів спеціальності.



Під час роботи з експертами (78 військовослужбовців, які проходять службу у ПРП не менше 10 років) нами було визначено фактори, які впливають на ефективність процесу формування професійної направленості у майбутніх фахівців ПРП ЗСУ (рис.2).

Рисунок 2

Фактори, які визначають ефективність процесу формування професійної підготовленості військовослужбовців ПРП ЗСУ, %:

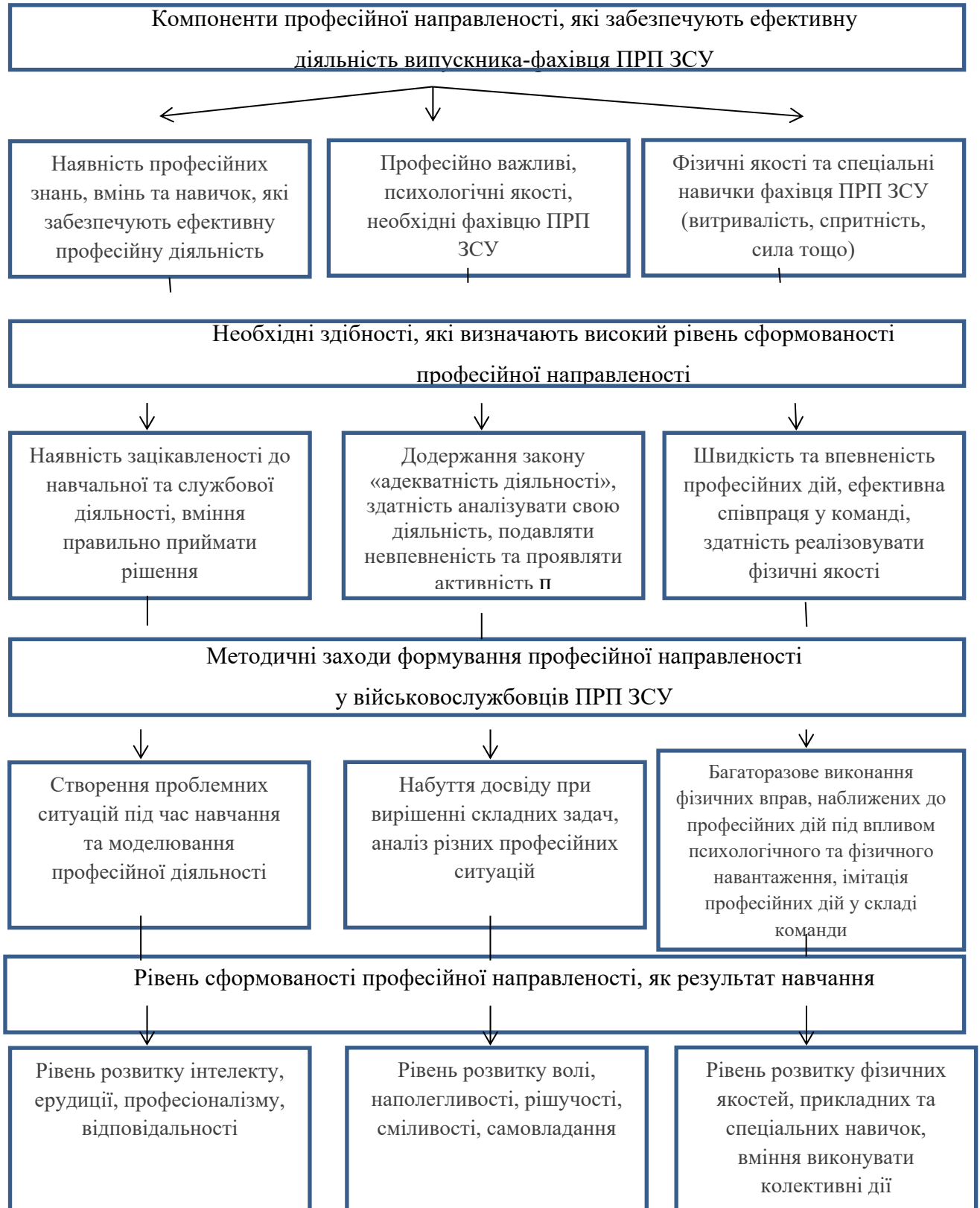


Примітки: 1 - тісний зв'язок навчального матеріалу з майбутньою службовою діяльністю; 2 - індивідуальні особливості військовослужбовця під час професійної підготовки; 3 - використання проблемно-дійового підходу до навчання; 4 - наявність обґрунтованої системи діагностики щодо успішності майбутньої професійної діяльності; 5 - конструювання взаємодії педагогічних систем «викладач-навчаний» та «навчальна група-навчаний»; 6 - наявність методик вивчення особистості навчаємого, його поведінки, якостей; 7 - емпатичність професорсько-викладацького складу до проблем навчаємих; 8 - науково-обґрунтована етапність процесу формування професійної підготовленості з цілями, задачами і змістом.

Наші дослідження показали, що експерти не визначають ефективність засобів фізичної підготовки у формуванні професійної підготовленості майбутніх фахівців ПРП ЗСУ. Ракурс освітнього процесу на навчання лише спеціалізованим дисципліна, вдосконалення лише навиків професійної діяльності, а не комплексний підхід з врахуванням психологічних особливостей особистості, фізичної підготовленості військовослужбовців, їх співпраці та співвідношень у колективі призводить до середніх показників у якості освіти.

Рисунок 3

Комплексна модель формування навиків забезпечення безпеки професійної життєдіяльності військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів засобами фізичної підготовки

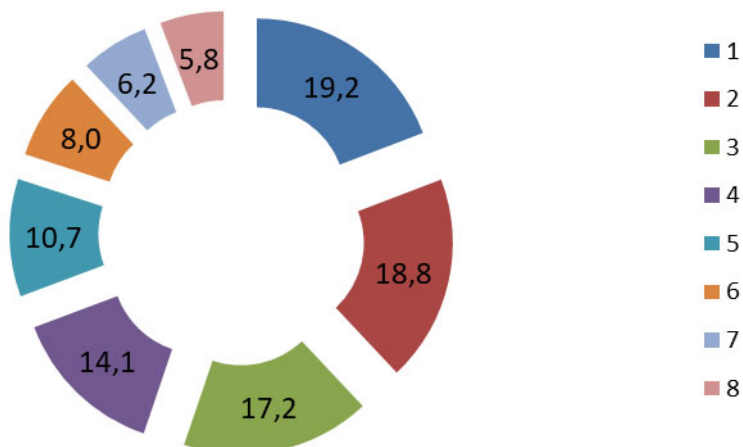


Професіоналізація військовослужбовців повинна здійснюватися на основі використання варіативних навчальних планів і програм, що дозволяють організувати ефективну професійну підготовку. Вона буде успішною, якщо буде здійснюватися поетапно з яскраво вираженою практичною та професійною спрямованістю. При цьому вивчення всіх навчальних дисциплін повинно здійснюватися в тісному взаємозв'язку між собою.

На основі цих положень нами була розроблена комплексна модель формування навиків забезпечення безпеки професійної життєдіяльності військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів засобами фізичної підготовки (рис. 3).

Рисунок 4

Структура педагогічних умов фізичної підготовки, які забезпечують успішність формування професійної підготовленості військовослужбовців ПРП ЗСУ, %



Примітки: 1 - Програмно-цільова направленість освітнього процесу з активним використанням засобів фізичної підготовки; 2 - створення обстановки на заняттях для підвищення рухової активності; 3 - постійний пошук шляхів підвищення рівня мотивації військовослужбовців до занять фізичними вправами; 4 - стимулювання військовослужбовців до фізичного самовдосконалення; 5 - формування пізнавальної самостійності в процесі фізичної підготовки; 6 - цільність процесів навчання активними формами фізичної підготовки; 7 - взаємодія викладачів і військовослужбовців, комплексний вплив на

інтелектуальну, емоційно-вольову, діяльнісну сфери особистості під час навчання; 8 - об'єктивні критерії оцінки рівня сформованості спеціальної фізичної підготовленості.

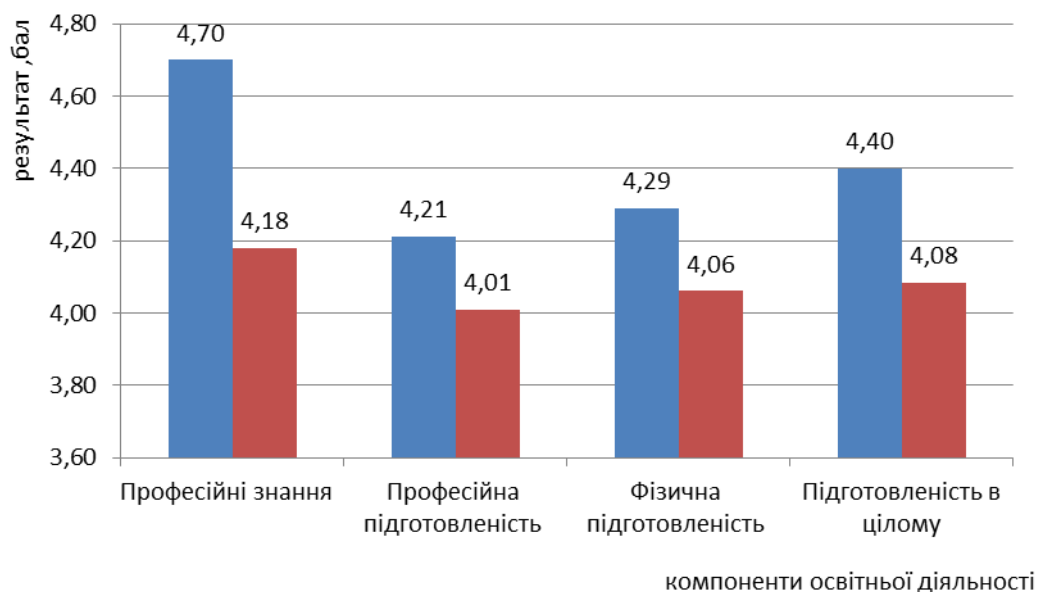
Нами було обґрунтовано педагогічні умови організації та проведення форм фізичної підготовки, які забезпечують успішність формування професійної підготовленості у військовослужбовців ПРП ЗСУ під час навчання у ВКСС та школі підготовки. Для цього проводилося опитування викладацького складу і інструкторів школи підготовки, які мають стаж роботи не менше 10 років (рис. 4).

Результати педагогічного експерименту свідчать про достовірну ефективність розробленої комплексної моделі формування навиків забезпечення безпеки професійної життєдіяльності військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів засобами фізичної підготовки.

Так, військовослужбовці ЕГ мали достовірну перевагу у порівнянні зі військовослужбовцями КГ з професійних знань, професійної та фізичної підготовленості за результатами випускних іспитів (рис. 5).

Рисунок 5

Результати випускних іспитів військовослужбовців ЕГ та КГ, бал:



Примітки:



- результати військовослужбовців ЕГ;
- результати військовослужбовців КГ.



За результатами випускних іспитів доведено, що показники військовослужбовців ЕГ з професійних знань (розрахунок необхідних сил та засобів для гасіння пожежі, розподіл сил та засобів для гасіння пожежі тощо) ($4,70 \pm 0,05$ бал.) достовірно кращі ніж показники військовослужбовців КГ ($4,18 \pm 0,07$ бал.) ($t=6,045$; $p<0,001$).

Оцінювання виконання нормативів професійної підготовленості військовослужбовців ЕГ ($4,21 \pm 0,06$ бал.) (підготовки спорядження, прийняття рішення щодо визначення напрямку поширення вогню та основних ділянок боротьби з пожежею з врахуванням наявних сил та засобів, розрахунок лінійної швидкості розповсюдження вогню, швидкості горіння, характеру та розмірів пожежі, безпосередньо керівництво та виконання дій з гасіння пожежі) під час випускних іспитів довели, що їх рівень підготовленості достовірно вищий ніж у військовослужбовців КГ ($4,01 \pm 0,07$ бал.) ($t=2,169$; $p<0,05$).

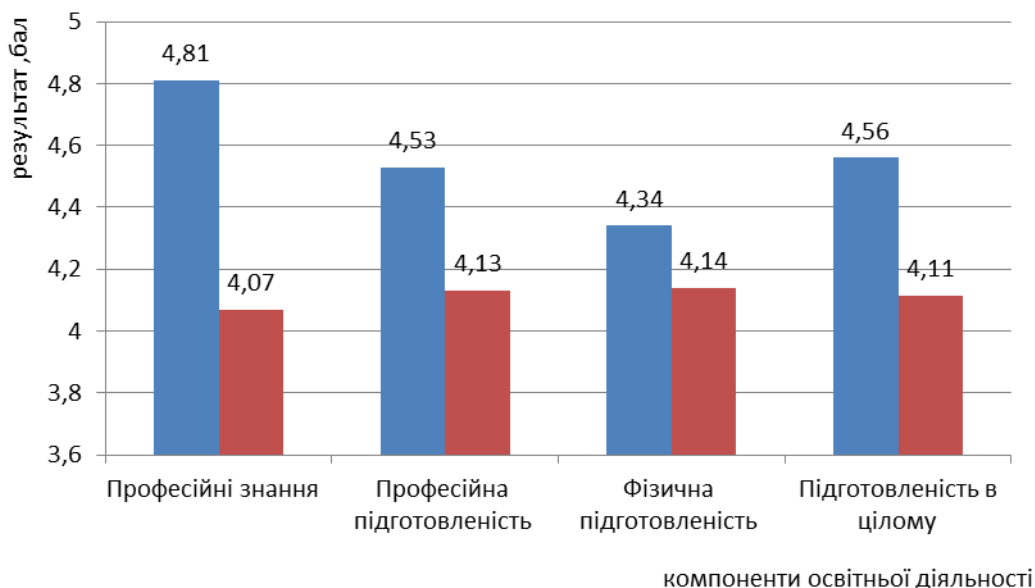
Результати виконання нормативів спеціальної фізичної підготовки під час випускових іспитів довели достовірну перевагу показників військовослужбовців ЕГ ($4,29 \pm 0,05$ бал.) над показниками військовослужбовців КГ ($4,06 \pm 0,06$ бал.) ($t=2,945$; $p<0,05$).

В цілому, за комплексною оцінкою якості підготовки військовослужбовців ПРП ЗСУ показники представників ЕГ ($4,40 \pm 0,07$ бал.) достовірно перевищують показники КГ ($4,08 \pm 0,04$ бал.), що свідчить про ефективність авторської моделі формування навиків забезпечення безпеки професійної життєдіяльності військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів засобами фізичної підготовки.

Об'єктивним критерієм високої ефективності авторської моделі є результати аналізу відгуки на випускників ЕГ та КГ з військових підрозділів (рис.6).

Рисунок 6

Результати оцінювання випусників за відгуками з військових підрозділів, бал:



Примітки:



- результати військовослужбовців ЕГ;
- результати військовослужбовців КГ.

Командири відзначають, що показники випусників ЕГ достовірно перевершують показники КГ, що характеризують рівень розвитку професійної спрямованості:

- з професійних знань ($t=10,262$; $p<0,001$);
- з професійної підготовленості ($t=5,121$; $p<0,001$);
- з фізичної підготовленості ($t=2,481$; $p<0,05$);
- в цілому ($t=7,660$; $p<0,001$).

Також, відмічається їх перевага в таких показниках, як самостійність, відповідальне відношення до будь-яких доручень, творчість у процесі службовий діяльності, захопленість при вирішенні професійних завдань, взаєморозуміння, позитивне вирішення конфліктів тощо. Випусники ЕГ швидше адаптувалися до складних умов професійної діяльності. Професійні



навички та вміння у них були більш міцними та довгостроковими порівняно зі військовослужбовцями КГ.

Висновки.

За результатами дослідження обґрунтовано та розроблено комплексна модель формування навиків забезпечення безпеки професійної життєдіяльності військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів засобами фізичної підготовки. Зміст та структура моделі визначає, що у освітньому процесі застосовується комплексний підхід з врахуванням психологічних особливостей особистості, фізичної підготовленості військовослужбовців, їх співпраці та співвідношень у колективі. Професіоналізація освіти буде успішною, якщо організовується поетапно з яскраво вираженою практичною та професійною спрямованістю. При цьому вивчення всіх навчальних дисциплін повинно здійснюватися в тісному взаємозв'язку між собою.

Результати перевірки ефективності авторської моделі довели, що за час педагогічного експерименту показники військовослужбовців ЕГ мали достовірну перевагу у порівнянні зі військовослужбовцями КГ з професійних знань, професійної та фізичної підготовленості за результатами випускних іспитів ($p < 0.05-0.001$) та результатами аналізу відгуків командирів військових підрозділів ($p < 0.05-0.001$).

Доведено, що комплексна модель формування навиків забезпечення безпеки професійної життєдіяльності військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів засобами фізичної підготовки може бути рекомендована для широкого впровадження в процес професійної підготовки даної спеціальності військовослужбовців.

Список використаних джерел.

1. Большаков, О.О., Боярчук, О.М., Романчук, С.В., Гусак, О.Д., Небожук, О.Р., Климович, В.Б., Пилипчак, І.В. Програма спеціальної фізичної підготовки курсантів танкових спеціальностей. *Науковий часопис Українського*



державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. 3(189). 2025. С.47–55. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.03\(189\).07](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.03(189).07)

2. Лапшин В., Романчук С. Вплив фізичної підготовки військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів на військово-професійну діяльність. *Фізична активність, здоров'я і спорт. №2 (2025)*. 2025. С.118-123. <https://doi.org/10.32787/2221-1217-2025-2-15>.

3. Лапшин В.С., Жарська Н.В., Романчук С.В., небожук О.Р., Радкевич О.М. Забезпечення безпеки життєдіяльності військовослужбовців пожежно-рятувальних підрозділів засобами спеціальної фізичної підготовки. Педагогічна Академія: наукові записки. 27. 2026. <https://doi.org/10.5281/zenodo.19895049>

4. Лещінський О.В., Первачук О.І., Бабич М.О. та ін. Якість військово-професійної підготовки курсантів – як складова успішного виконання спеціальних завдань. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова*. 3(161). 2023. С. 131-135. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.03\(161\).30](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.03(161).30)

5. Матвейко, О.М., Романчук, С.В., Ольховий, О.М., Одеров, А.М., Небожук, О.Р., Климович, В.Б. Вплив занять фізичними вправами на функціональний стан та працездатність військовослужбовців-ветеранів бойових дій. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 1(57). 2022. С.31–6. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2022-01-31-36>.

6. Одеров А.М., Романчук С.В., Гришко А.В., Ожаревський В.А., Гончарук М.О., Ткачук О.А., Мелешенко О.В. Військово-прикладна фізична підготовка підрозділів військової розвідки як складова успішного виконання професійних завдань. *Науковий часопис Українського державного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 10(197)25. 2025. С. 164–168. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.10\(197\).29](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.10(197).29)



7. Одерів, А.М., Романчук, С.В., Людовик, Т.В., Фіщук, І.В., Свищ, Я.С., Пилипчак, І.В., Дух, Т.І., Лашта, В.Б. Удосконалення спеціальних якостей військовослужбовців засобами фізичного виховання. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини*. 26. 2022. С.135-140 <https://doi.org/10.32626/2309-8082.2022-26.135-140>.

8. Романчук С., Небожук О., Климович В. та ін. Формування військово-прикладних навичок студентів закладів вищої освіти в процесі фізичного виховання. *Волинський національний ун-т ім. Лесі Українки*. 1(61). 2023. С. 54-63. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2023-01-54-63>. 2023

9. Романчук С.В. Ракаєв Є.В. Темірова Л. П. Вплив професійної діяльності на фізичну підготовленість та функціональний стан курсантів під час військових стажувань та навчальних практик. Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції. 27 листопада 2025 р. 2025. – С. 140-143.

10. Романчук С.В., Ожаревський В.А., Панькевич Я.А. Колінько І.А. Пилипчак В.В. Мелешенко О.В. Сенік Р.М. Фізична підготовленість – як складова успішного виконання завдань за призначенням (на прикладі фахівців інженерних військ). *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 7(180)24. 2024. С. 147–154.

11. Романчук, С., Одерів, А., Небожук, О., Климович, В., Пилипчак, І., Романчук, В., Боярчук, О., Хачатрян, А., Цепляєв, Ю., Людовик, Т. Формування військово-прикладних навичок студентів закладів вищої освіти в процесі фізичного виховання. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у*



сучасному суспільстві. 1(61). 2023. С.54-63. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2023-01-54-63>.

12. Романчук, С.В., Небожук, О.Р., Одеров, А.М., Кузнецов, М.В., Романчук, В.М., Боярчук, О.М., Тичина, І.В. Інноваційні дослідження змісту фізичної підготовки Збройних Сил іноземних держав як елементу підготовки військового професіоналу. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини*. 23(2021). 2021. С. 46-51. <https://doi.org/10.32626/2309-8082.2021-23.46-51>).

13. Романчук, С.В., Свищ, Я.С., Щур, Т.Г., Арабський, А.П., Борзило, О.Ю., Білик, В.А., Одеров, А.М. Фізична підготовка – як основний критерій оцінки боєздатності курсантів у процесі військово-професійної діяльності. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*. 12(185). 2024. С.166-169. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12\(185\).35](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12(185).35)

14. Романчук С.В., Романчук В.М., Боярчук О.М., Гусак О.Д., Лапшин В.С. Особливості адаптації організму військовослужбовців до фізичних навантажень та умови вдосконалення їх працездатності. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 26. 2026. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18436526>

15. Ткачук, П., Романчук, С., Афонін, В., Андрейчук, В., Климович, В., Кузнецов, М., Лесько, О., Лойко, О., Одеров, А., Петрук, А., Федак, С. Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт військовослужбовців: підручник. Львів: НАСВ. 2019. 291 с.

16. Kalabskyi A., Oderov A., Romanchuk S., Loiko O., Sorokolit N. Modern Innovative Approaches of Domestic and Foreign Experts to Modernize the Physical Training of Female Servicewomen. *Environment. Technology. Resources. Rezekne, Latvia Proceedings of the 16th International Scientific and Practical Conference. Volume V*. 2025. P. 149-153.



17. Klymovych, V., Oderov, A., Romanchuk, S., Korchagin, M., Zolochovskyi, V., Fedak, S., Gura, I., Nebozhuk, O., Lashta, V., Romanchuk, V., Lesko, O. Correlation of Physical Fitness and Professional Military Training of Servicemen. *SportMont Journal*. 18(2): 2020. P. 79–82. <https://doi.org/10.26773/smj.200612>.
18. Oderov A., Romanchuk S. Physical training - as one of the main subjects of combat training of soldiers of the armed forces. *7th International Eurasia Sports, Education and Society Congress : Collection of abstracts of the scientific and practical conference (Türkiye, Kars, 11-13 November 2024)*. (<https://www.iecses.org/Archive/7th-International-Eurasia-Sports-Education-and-Society-Congress-Current-Congress-Program-Kars2024.pdf>).
19. Oderov A., Romanchuk S., Yuriev S., Babych M., Abramenko O, Shchur T., Arabadzhyiev T., Voytovich I., Tkachuk O., Danylishyn I., Meleshenko O. Dynamics of functional state of artillery reconnaissance cadets during training and combat activities. *Journal of Physical Education and Sport*, 2024, Vol. 24 (7), Art 184, pp. <https://doi.org/10.7752/jpes.2024.07184>).
20. Romanchuk S.V. Boyko O.V. Kapinus O.C. Dependence of psychological and physical qualities of drone operators in conditions close to combat. *Rehabilitation & Recreation*. – Том 18, № 4. 2024. С. 178-182.
21. Romanchuk, S., Tychyna, I., Oderov, A., Petruk, A., Hunchenko, V., Otkydach, V., Ponomarov, V., Korchagin, M., Homaniuk, S., Ishchenko, Y., Zonov, O. Impact of Military-Applied Sports On Cardiorespiratory Indicators of Cadets in Military Higher Education Institutions. *Journal of Physical Education and Sport*.; 24(2). 2024. P338–345. <http://dx.doi.org/10.7752/jpes.2024.02040>